

Кузьменко Т.М. Емоційна стабільність як чинник особистісної готовності майбутнього психолога до партнерської взаємодії / Т.М. Кузьменко // Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери, 15-16 листопада 2018.: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Ніжин, 2018. – С. 64 – 66.

Кузьменко Т.М.

викладач кафедри менеджменту освіти і практичної психології, консультант психолого-медико-педагогічної служби ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ЕМОЦІЙНА СТАБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тенденції модернізації української освітньої системи спричинили глобальні трансформації в усіх її ланках. Першочергово почали оновлюватися концептуальні засади функціонування закладів дитячої, загальної середньої, професійної та вищої освіти. Одним з основних акцентів цих перетворень освітньої галузі стало потужне впровадження компетентнісного підходу у навчально-виховний процес. Теоретики та практики психологічної галузі зазначають, що суспільнозатребуваною компетентністю є навичка продуктивної партнерської взаємодія, що базується на численних особистісних складових, зокрема, і на такому показнику емоційної сфери особистості як емоційна стабільність. Метою нашої статті стало виокремлення основних орієнтирів дослідження питання емоційної стабільності як чинника особистісної готовності до партнерської взаємодії. Свою увагу ми звернули на представників професій соціономічного типу – майбутніх психологів, та спробували презентувати теоретичну модель організації такого освітньо-виховного середовища закладу вищої освіти, яке б сприяло якісній професійній підготовці майбутніх фахівців-психологів та окреслити траєкторію перспективних

пріоритетів дослідної роботи. Констатуємо, що презентовані нижче матеріали наших наукових розвідок є лише вершиною айсберга складної та багаторівневої проблеми.

Емоційна стабільність майбутніх психологів та її вплив на рівень готовності до партнерської взаємодії, на сьогодні, досліджується недостатньо. Відмічаємо, що існуючі результати вивчення проблеми різними авторами неоднозначні. Першопрохідцем багатогранного вивчення такого особливого виду взаємодії – партнерство, став англійський філософ та економіст Д.Мілль. На його думку, партнерські відносини є гарантом продуктивних стосунків між людьми, одним із способів вирішення проблем, а також психологічним показником рівня особистісного і професійного зростання людини [1]. У психології партнерська взаємодія розглядається як модель міжособистісних відносин: оптимальна навчальна діяльність психологічно сумісних суб'єктів (співпраця) чи необхідний дисбаланс у відносинах суб'єктів діяльності (конкуренція) [2, с.83].

Здійснюючи аналіз наукових джерел, відмічаємо те, що чимало вітчизняних й зарубіжних досліджень дають можливість констатувати – рівень партнерської взаємодії часто залежить саме від емоційної стабільності осіб, що здійснюють спільну діяльність [6, с 21]. Пік дослідження проблеми емоційної стабільності припадає на період 40-х-50-х років минулого століття. Історично, виникнення терміна «емоційна стабільність» спричинене дослідженнями поведінки людей, що знаходяться та працюють в екстремальних, утруднених умовах. Більшість досліджень проводили в прикладних галузях психології: авіаційній, інженерній, психології спорту, педагогіці. Велика увага також приділялася вивченню механізмів формування емоційної стабільності в онтогенезі, психологічним методам її діагностування, виявленню факторів середовища, що сприятливо чи несприятливо впливають на окреслену характеристику особистості [3; 4; 5]. Термін «емоційна стабільність» можна більш конкретно визначити як властивість, що забезпечує гармонійне відношення між всіма компонентами

діяльності в емоціогенній ситуації і тим самим сприяє успішній діяльності [8]. У сучасних дослідженнях дедалі більше авторів вважають емоційну стабільність однією з найважливіших детермінант успішності життєдіяльності людини в цілому, складовою «емоційного інтелекту» людини, що забезпечує, зокрема, підтримання нею доброзичливих, партнерських взаємостосунків з оточуючими [7].

Суспільна затребуваність вище окреслених складових зрілої особистості вимагає від науковців та практиків створення та впровадження у систему вищої освіти такої моделі психолого-педагогічного супроводу майбутніх фахівців, яка б дала змогу ефективно вирішувати завдання, що поставлені вимогами часу. Ми здійснили спробу створити теоретичну модель формування емоційної стабільності майбутніх психологів як чинника, що сприяє підвищенню рівня готовності до партнерської взаємодії, зокрема, під час навчання та у професійній діяльності.

На нашу думку, одними з невід'ємних складових такої моделі мають бути:

- заходи спрямовані на реалізацію процесу психокорекції проявів емоційної нестабільності у майбутніх фахівців (за своїми функціональними обов'язками цими питаннями опікуються спеціалісти спеціалізованих структурних одиниць закладів вищої освіти – психолого-медико-педагогічних служб, студентських психологічних служб, відділів надання соціально-гуманітарної допомоги та ін.);

- заходи спрямовані на розробку та впровадження комплексної програми з формування партнерської взаємодії (за своїми функціональними обов'язками цими питаннями опікуються представники кураторської служби, органів студентського самоврядування та ін).

Основними завданнями вище названих заходів можуть бути:

- сприяння розвитку емоційної стабільності, критичного стилю мислення, що надасть майбутнім фахівцям можливість підходити до вирішення проблем в майбутній професійній діяльності, об'єктивно

оцінювати та здійснювати рефлексію стосовно як власних, так і сторонніх емоційних реакцій, думок і діяльності;

- сприяння розвитку прогнозування міжособистісних подій, формування здатності розуміти себе, інших людей, необхідних майбутнім фахівцям психологічної галузі для адекватного міжособистісного сприйняття в повсякденній практиці, налагодження стосунків з різними групами клієнтів, розуміння значущості партнерських взаємовідносин;

- сприяння оволодінню вміннями налагоджувати партнерські відносини і конструктивно співробітничати з представниками будь-якої групи населення, компромісно розв'язувати конфлікти, дотримуючись антидискримінаційних, ненасильницьких методів у процесі взаємодії, прогнозувати вплив запроваджуваних соціальних заходів на становище клієнтів;

- виховання поваги до права особистості на індивідуальність, терпимості до чужої думки.

Технологічне досягнення вищезазначених завдань може також здійснюватися через активізацію пізнавальної діяльності майбутніх фахівців упродовж викладання педагогічних та психологічних дисциплін, спеціальних дисциплін з урахуванням внесення до традиційних тем робочих навчальних програм блоку, що стосується саме питанню емоційної стабільності як чинника готовності до партнерської взаємодії.

Підсумовуючи, відмічаємо, що дослідження питання емоційної нестабільності як чинника готовності майбутнього психолога до партнерської взаємодії досить актуальне та перспективне й потребує подальшої розробки.

Література

1. Задорожний Г. В. Соціальне партнерство – реальний шлях до відкритого суспільства / Г. В. Задорожний, О. В. Коврига, В. В. Смолівик. – Харків : ХІБМ, 2000. – 192 с.

2. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя. – Москва: Логос, 2000. – 383 с.
3. Кочубей Т., Семенов А. Наукові підходи до вивчення емоційної стійкості як особистісної лідерської якості // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету . – 2013. – Ч. 1. – С. 117-124.
4. Кузьменко Т.М До проблеми дослідження феномена «емоційна нестабільність» та шляхів гармонізації емоційної сфери особистості / Т.М. Кузьменко // XII міжнародна науково-практична конференція «Адаптаційні можливості дітей та молоді», – Одеса, 2018
5. Кузьменко Т.М. Арт-терапевтичні засоби психокорекції проявів емоційної нестабільності у клієнтів/ Т.М. Кузьменко // Актуальні проблеми сучасної психології, 17 травня 2018 р.: Матеріали II Загальноуніверситетської студентської науково-практичної конференції ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» / За ред. Т.В. Кириченко, Т.М. Кузьменко. – Переяслав-Хмельницький : Вид-во «С.К.В», 2018.
6. Носенко Е. Л. Особистісні фактори успішності вирішення людиною основних життєвих задач (у світлі сучасних теорій особистості) //Матеріали II Всеукраїнського психологічного конгресу, присвяченого 110 річниці від дня народження Г. С. Костюка (19-20 квітня 2010 р.). – Т. 1. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – С. 273–278.
7. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами: навч. посібник / В.І. Тернопільська. - Тернопіль: Вид-во «Богдан», 2014. – 184 с.
8. Emotional stability and positive values as the major personality dimensions of the subjective well- being / Nosenko E // Third World Congress on Positive Psychology (IPPA 2013). – Westin Bonaventure – Los Angeles, CA, USA. – June 27-30, 2013.